

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор НУБІП України
акад. С. Ніколаєнко

_____ 2020 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
з української (російської) мови (для іноземних громадян)
для вступників до аспірантури
на усі науково-освітні програми НУБІП України

Голова комісії

_____ проф. В. Шинкарук

Київ – 2020

Програма вступного випробування з української (російської) мови (для іноземних громадян) для вступників до аспірантури на усі науково-освітні програми НУБІП України. – К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2020 р.

Програму вступного іспиту з української мови як іноземної розроблено відповідно до освітньої програми та навчального плану Національного університету біоресурсів і природокористування України та призначено особам, що здобули освітній ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста і вступають на різні спеціальності для здобуття наукового ступеня доктора філософії. Програма вступного іспиту відповідає «Єдиній типовій навчальній програмі з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації» і, що містить вимоги до володіння українською мовою на рівні B-2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти

Розробники:

Д-р філол. наук, проф.

Шинкарук В. Д.

Д-р філол. наук, проф.

Харченко С. В.

Канд. пед наук, доц.

Балалаєва О. Ю.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

СТРУКТУРА ІСПИТУ

ЗРАЗКИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ВИНЕСЕНИЙ НА ІСПИТ

УКРАЇНСЬКА МОВА

РОСІЙСЬКА МОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Оволодіння мовою – обов'язкова складова підготовки молодих науковців. Для успішного навчання за програмою підготовки доктора філософії вступники повинні володіти українською (російською) мовою на рівні B-2 відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій Ради Європи з питань освіти.

Мета екзамену – визначити рівень розвитку комунікативної компетенції вступника до аспірантури, який повинен продемонструвати вміння використовувати відповідні мовні засоби в побутовому, соціокультурному та офіційно-діловому аспектах, здатність спілкуватися на професійно-орієнтовані теми, а також засвідчити володіння мовою спеціальності, що вможливить здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

На екзамені вступник повинен спрезентувати володіння науковим стилем мови, жанрами письмової та усної наукової мови, терміносистемою своєї спеціальності; вміння використовувати українську (російську) мову як засіб культурного і професійного спілкування. Вступник повинен знати жанри наукового стилю, композицію наукових текстів і лексичні та синтаксичні засоби оформлення структурно-композиційних елементів різножанрових наукових текстів, а також володіти в достатньому обсязі лексичними і граматичними засобами мови і правильно використовувати їх у всіх видах мовної діяльності в різних сферах і ситуаціях.

Вступник повинен володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування та всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо); проводити презентації; робити коротке непередбачене повідомлення з тематики, вивченої під час попередньої підготовки. Він має вміти вести бесіду, розпитувати, пояснювати, висловлювати власну думку, аргументувати її; встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (телефонна розмова, обмін інформацією / дискусія / диспут під час семінарів, конференцій тощо).

Програма вступного іспиту охоплює навчальний матеріал, передбачений попередньою підготовкою здобувачів.

Перед екзаменом вступник повинен ознайомитися з Програмою екзамену, повторити граматику тощо.

СТРУКТУРА ІСПИТУ

Випробовування проводиться у письмовій формі у вигляді тесту та в усній формі – прочитання уривку наукового тексту і співбесіда за обраною темою відповідно до програми вступного екзамену.

Білет складається з трьох частин: читання фрагменту наукового тексту (1800–2000 знаків) та його обговорення, лексико-граматичний тест і співбесіда за темою.

Виконуючи перше завдання екзаменаційного білета, вступник повинен продемонструвати, що він уміє виділяти з тексту фактичну, основну й другорядну інформацію, експлікувати ставлення автора до висловленого; визначати тему і логічну схему подання матеріалу; вести діалог на наукову тему, обґрунтовувати або спростовувати думку тощо.

Під час виконання першої частини екзамену комісія оцінює дотримання орфоепічних, акцентуаційних норм, правил інтонування речень різного комунікативного призначення (максимальний бал – 10), розуміння питань екзаменатора і змістовність, логічність тощо відповіді на запитання (максимальний бал – 10).

Для виконання тестових завдань вступник має володіти основними навичками виконання тестів та розуміти особливості виконання тестів різних типів: вибір з найменшої кількості варіантів відповіді, вибір із розширеного набору відповідей, вибір множин відповідей, підстановка правильної відповіді, встановлення відповідностей.

Тестування з української (російської) мови передбачає визначення рівня мовних знань, умінь і навичок, а саме: знання фонетичних, лексичних і граматичних аспектів іноземної мови, вміння визначати мовні явища, здійснювати адекватний вибір необхідних лексичних і граматичних елементів, коректно інтерпретувати їх з урахуванням особливостей мовної системи іноземної мови. Тестування визначає уміння абітурієнта граматично правильно використовувати вищо-часові форми дієслів, адекватно вживати слова і фрази в контексті, оперувати мовними засобами для цілей спілкування, відрізнити правильні у мовному відношенні висловлювання від неправильних. Випробування передбачає виконання тридцяти тестових завдань на підготовленому індивідуальному робочому місці без використання додаткових джерел інформації. Виконання тестового завдання полягає у виборі правильних відповідей із кількох запропонованих варіантів. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт обрав правильний варіант відповіді. За одне правильно виконане завдання нараховується два бали (максимальний бал – 60).

На співбесіді вступник повинен продемонструвати вміння продукувати власний текст (фрагмент публічного виступу), дискутувати, доводячи на основі додаткових аргументів власну думку й заперечуючи чужу, а також узагальнювати інформацію на основі прочитаного / прослуханого тексту. Максимальний бал за співбесіду – 20, з них за змістовність, вміння висловлювати й аргументувати власну думку (максимальний бал – 10),

дотримання норм сучасної української (російської) мови (максимальний бал – 10).

Комісія підсумовує бали за виконання всіх тестових завдань та за результатами співбесіди, встановлює відповідність балів за шкалою оцінювання та фіксує результат у протоколі. Увесь час роботи над завданнями вступного випробовування не повинен перевищувати 60 хвилин.

Під час виконання екзаменаційного завдання абітурієнт не може користуватися нотатками, робити індивідуальні помітки та переписувати завдання або його фрагменти.

Копіювання, фотографування, перенесення завдань на цифрові носії розглядається, як спроба фальсифікації результатів тесту.

ЗРАЗКИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

(на прикладі української мови)

1. Граматично *правильним* є закінчення речення *Готуючись до іспитів...*

- А ретельно повторюються винятки з правил
- Б велику роль відіграють тренувальні вправи
- В увесь матеріал має бути повторений
- Г студент повторив увесь вивчений матеріал

.....

5. Функціональний аналіз мовних одиниць ... здебільшого за принципом «від форми до змісту».

- А здійснює
- Б здійснюються
- В здійснюється
- Г здійснюють

.....

25. Правильно утворено форму кличного відмінка в рядку

- А Ігорю
- Б Ігоре
- В Ігору
- Г Ігор

.....

28. На вході чергові обов'язково перевіряють ... особи

- А *свідоцтво*
- Б *свідчення*
- В *засвідчення*
- Г *посвідчення*

.....

27. Прочитайте речення.

Безпілотник набирає швидкість близько ... кілометрів за годину й підвищує ефективність роботи ... відсотків.

Правильним є варіант послідовного заповнення пропусків

- А сто, від восьми до шістдесяти
- Б ста, від вісьми до шестидесяти
- В ста, від восьми до шестидесятьох
- Г сто, від вісьми до шістдесяти
- Д ста, від восьми до шістдесяти

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Завдання екзаменаційного відображає знання іноземної мови з урахуванням таких параметрів, як фонетична та граматична правильність, лексична відповідність, організація речення та дискурсу. Кількість балів, отримана від 60 і вище вказує на позитивну оцінку відповідно до рівня B2 та прийнятність результату іспиту.

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 Відмінно	відмінний рівень знань/умінь у межах обов'язкового матеріалу
B	82-89 Дуже добре	достатньо високий рівень знань/умінь у межах обов'язкового матеріалу без істотних грубих помилок
C	75-81 Добре	в цілому хороший рівень знань/умінь з незначною кількістю помилок
D	69-74 Задовільно	посередній рівень знань/умінь із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання
E	60-68 Достатньо	мінімально можливий допустимий рівень знань/умінь для подальшого навчання
FX	25-59 Незадовільно	низький рівень знань/умінь, недостатній для продовження навчання

НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ВИНЕСЕНИЙ НА ІСПИТ (УКРАЇНСЬКА МОВА)

ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Фонетика. Графіка

Володіння основними фонетичними й інтонаційними нормами та конструкціями української вимови на рівні, що забезпечує виконання комунікативних завдань.

2. Словотвір. Морфологія

2.1. Будова слова

Загальне поняття про будову слова (основа, корінь, закінчення, префікс, суфікс). Семантичний потенціал афіксів.

2.2. Іменник

Лексико-граматичні розряди іменників. Категорії роду, числа і відмінка. Іменники *singularia tantum* і *plurialia tantum*. Відмінкова система іменників. Формотворення, значення і вживання відмінків. Особливості відмінювання українських прізвищ, імен та по батькові. Іменники жіночого, чоловічого, середнього і спільного роду. Фемінітиви.

2.3. Прикметник

Якісні та відносні прикметники. Повні і короткі прикметники. Узгодження прикметника з іменником у роді, числі, відмінку. Відмінкова система прикметників. Ступені порівняння прикметників.

2.4. Займенник

Розряди займенників. Особові, питальні, присвійні, відносні, заперечні, неозначені займенники. Національні особливості вживання займенників.

2.5. Дієслово

Інфінітив. Особова форма дієслова. Дієслова руху та їх вживання в переносному значенні. Види дієслова: доконаний, недоконаний. Вживання видових форм у дійсному, наказовому, умовному способі; в теперішньому, минулому, майбутньому часі; з запереченням. Стан дієслова: активний, пасивний. Зворотні дієслова. Перехідні, неперехідні дієслова. Дієприкметник, дієприкметниковий зворот. Дієприслівник, дієприслівниковий зворот.

2.6. Числівник.

Кількісні і порядкові числівники. Зв'язок числівника з іменником.

2.7. Прислівник.

Розряди прислівників за значенням: прислівник часу, місця, причини, мети, образу дії, міри і ступеня, питально-відносні, заперечні, вказівні. Ступеня порівняння прислівників.

2.8. Службові частини мови

Прийменники. Сполучники. Частки. Особливості вживання часток *аби-*, *де-*, *чи-*, *що-*, *будь-*, *небудь-*, *хтозна-*.

3. Синтаксис

Види простого речення. Порядок слів у реченні. Пряма й непряма мова. Види складного речення. Функціонально-стилістичне вживання граматичних і лексичних одиниць. Засоби зв'язку у простому і складному реченнях: сполучники та сполучникові слова. Синонімічні конструкції простого і складного речень

4 Лексика

Лексичний мінімум другого рівня володіння мовою як іноземною становить 10000 одиниць, з яких 6000 одиниць становить активний словниковий запас, що забезпечує спілкування в межах тематичного та інтеціонального мінімумів.

ТЕМИ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Найновіші досягнення в моїй галузі.
2. Історія розвитку моєї спеціальності.
3. Мої наукові зацікавлення.
4. Моя майбутня професія.
5. Наукові відкриття у сфері моєї спеціальності в Україні.
6. Наукові відкриття у сфері моєї спеціальності на моїй батьківщині.
7. Відомі українські науковці (зі спеціальності вступника).
8. Відомі науковці моєї країни (зі спеціальності вступника).
9. НУБіП України як науковий центр (зі спеціальності вступника).
10. Інформаційні технології в наукових дослідженнях (зі спеціальності вступника).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова Л. Є., Іванець Т. Ю., Цимбал О. А. Українська мова для іноземців. Професійна сфера спілкування : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2013. 111 с.

2. Антонів О., Паучок Л. Українська мова для іноземців : модульний курс : навчальний посібник. Київ : ІНКОС, 2012. 268 с.
3. Біденко Л. В., Завгородній В. А., Казанджиева М. С., Кисельова Г. І., Кліпатська Ю. О., Силка А. А., Сич Т. М. Українська мова для іноземців. Рівень В 1 : навчальний посібник. Суми : ТОВ «ВТД «Університетська книга», 2019. 375 с.
4. Гайдамака Г.Г., Дьолог О.С. Українська мова (за професійним спрямуванням). Практикум з наукового стилю мовлення Практикум. Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (ХНЕУ ім. С. Кузнеця), 2017. 169 с.
5. Дядченко Г. В., Коньок О. П., Голованенко Є. О., Дегтярєва Т. О. Науковий стиль мовлення. Вступний курс (медико-біологічний профіль) : навчально-методичні матеріали. Суми : Сумський державний університет, 2018. 95 с.
6. Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації / [уклад.: Л. І. Дзюбенко, В. В. Дубічинський, С. А. Чезганов та ін.] / [за ред. О. Н. Тростинської, Н. І. Ушакової]. Київ : НГУУ «КПІ», 2009. Ч. 3. 52 с.
7. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
8. Корженко В. Я., Корженко З. П., Горчинська Л. В. Українська мова. Для студентів-іноземців підготовчого відділення. Розмовно-фонетичний курс. Вінниця, 2004. 238 с.
9. Лисенко Н. О., Кривко Р. М., Світлична Є. І., Цапко Т. П. Українська мова для іноземних студентів : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 240 с.
10. Науковий стиль мовлення. Основний курс (медико-біологічний профіль): навчально-методичні матеріали для студентів-іноземців ПО. Суми : Сумський державний університет, 2019. 56 с.
11. Дегтярєва Т. О., Коньок О. П., Скварча О. М., Скварча О. М., Тубол Н. О., Шевцова А. В., Яременко Л. М. Українська мова для іноземців. Рівень А2: навчальний посібник /. Суми : ТОВ «ВТД «Університетська книга», 2019. 215 с.
12. Українська мова як іноземна. Тимчасова програма навчальної дисципліни для іноземних студентів підготовчих факультетів / відділень ВНЗ МОЗ України / За ред. С. М. Луцак, Г. Я. Іванишин, С. М. Кут й ін. Київ, 2015. 78 с.
13. Чистякова А. Б., Селіверстова Л. І., Лагута Т. М. Українська мова для іноземців : підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. 524 с.

НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ, ВИНЕСЕНИЙ НА ІСПИТ (РОСІЙСЬКА МОВА)

ГРАММАТИЧЕСКИЙ МАТЕРИАЛ

1. Фонетика. Графика

Владение основными фонетическими и интонационными нормами и конструкциями русской речи на уровне, обеспечивающем выполнение коммуникативных задач.

2. Словообразование. Морфология

2.1. Строение слова

Общее понятие о строении слова (основа, корень, окончание, приставка, суффикс). Семантический потенциал аффиксов.

2.2. Имя существительное

Лексико-грамматические разряды существительных. Категории рода, числа и падежа. Падежная система существительных. Формообразование, значение и употребление падежей.

2.3. Имя прилагательное

Качественные и относительные прилагательные. Полные и краткие прилагательные. Согласование прилагательного с существительным в роде, числе, падеже. Падежная система прилагательных. Степени сравнения прилагательных.

2.4. Местоимение

Разряды местоимений. Личные, вопросительные, притяжательные, относительные, отрицательные, неопределенные местоимения.

2.5. Глагол

Инфинитив. Личная форма глагола. Виды глагола: совершенный, несовершенный. Употребление видовых форм в изъявительном, повелительном, сослагательном наклонении; в настоящем, прошедшем, будущем времени; с отрицанием. Залог глагола: активный, пассивный. Возвратные глаголы. Переходные, непереходные глаголы. Причастие, причастный оборот. Деепричастие, деепричастный оборот.

2.6. Числительное

Количественные и порядковые числительные.

2.7. Наречие

Разряды наречий по значению: наречие времени, места, причины, цели, образа действия, меры и степени, вопросительно-относительные, отрицательные, указательные. Степени сравнения наречий.

2.8. Служебные части речи

Предлоги. Союзы. Частицы.

3. Синтаксис

Виды простого предложения. Порядок слов в предложении. Прямая и косвенная речь. Виды сложного предложения. Функционально-стилистическое употребление грамматических и лексических единиц.

4. Лексика

Лексический минимум второго уровня владения языком как иностранным составляет 10000 единиц, из которых 6000 единиц составляет активный словарный запас, обеспечивающий общение в пределах тематического и интенционального минимумов.

ТЕМЫ ДЛЯ СОБЕСЕДОВАНИЯ

1. Новейшие достижения в моей области знаний.
2. История развития моей специальности.
3. Мои научные интересы.
4. Моя будущая профессия.
5. Научные открытия по моей специальности в Украине.
6. Научные открытия по моей специальности на моей родине.
7. Известные украинские учёные (по специальности поступающего).
8. Известные учёные моей страны (по специальности поступающего).
9. НУБиП Украины как научный центр (по специальности поступающего).
10. Информационные технологии в научных исследованиях (по специальности поступающего).

РЕКОМЕНДОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

1. Андриюшина Н.П. Тренировочные тесты по русскому языку как иностранному. II сертификационный уровень. СПб. : 2012.
2. Василишина Т.И. и др. Учебное пособие для студентов иностранцев естественных и технических специальностей. М. : РУДН, 2008.
3. Государственный образовательный стандарт по русскому языку как иностранному. Второй уровень. Общее владение / Иванова Т.А. и др. — М. — СПб. : “Златоуст”, 1999. — 40 с.
4. Егорова А.Ф. Трудные случаи русской грамматики. СПб. : Златоуст, 2011.
5. Ермаченкова В.С. Повторяем падежи и предлоги. СПб. : Златоуст, 2012.
6. Ласкарева Е.Р. Чистая грамматика. СПб. : Златоуст, 2012. – 336 с.
7. Национальный корпус русского языка: www.ruscorpora.ru/10.
8. Программа по русскому языку как иностранному. II сертификационный уровень. Общее владение/Андриюшина Н.П. и др. СПб.: 2002.
9. Справочно-информационный портал: www.gramota.ru.
10. Требования ко Второму сертификационному уровню владения русским языком как иностранным. Общее владение. Профессиональный модуль. СПб.: 2015.